KOMISSION TÄYTÄNTÖÖNPANOPÄÄTÖS (EU) 2020/589,

annettu 23 päivänä huhtikuuta 2020,

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2006/43/EY tarkoitetusta Etelä-Afrikan tasavallan toimivaltaisen viranomaisen asianmukaisuudesta

(tiedoksiannettu numerolla C(2020) 2026)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen,

ottaa huomioon tilinpäätösten ja konsolidoitujen tilinpäätösten lakisääteisestä tilintarkastuksesta, direktiivien 78/660/ETY ja 83/349/ETY muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 84/253/ETY kumoamisesta 17 päivänä toukokuuta 2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/43/EY ([1]) ja erityisesti sen 47 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Direktiivin 2006/43/EY 47 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat sallia hyväksymiensä lakisääteisten tilintarkastajien tai tilintarkastusyhteisöjen hallussa olevien tilintarkastukseen liittyvien työpapereiden tai muiden asiakirjojen sekä kyseisiä tilintarkastuksia koskevien tarkastus- tai tutkintaraporttien toimittamisen kolmannen maan toimivaltaisille viranomaisille ainoastaan, jos tällaiset viranomaiset täyttävät komission asianmukaisiksi toteamat vaatimukset ja jos asianomaisten jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten ja kolmannen maan toimivaltaisten viranomaisten välillä on sovittu vastavuoroisuuteen perustuvista työskentelyjärjestelyistä.

(2) Direktiivin 2006/43/EY 47 artiklan 3 kohdan mukaisessa asianmukaisuutta koskevassa päätöksessä ei käsitellä muita erityisiä vaatimuksia, jotka koskevat lakisääteisten tilintarkastajien tai tilintarkastusyhteisöjen hallussa olevien tilintarkastukseen liittyvien työpapereiden ja muiden asiakirjojen sekä tarkastus- tai tutkintaraporttien toimittamista, kuten sopimista toimivaltaisten viranomaisten välillä vastavuoroisuuteen perustuvista työskentelyjärjestelyistä, joista säädetään direktiivin 2006/43/EY 47 artiklan 1 kohdan d alakohdassa, eikä henkilötietojen siirtoa koskevia vaatimuksia, joista säädetään mainitun direktiivin 47 artiklan 1 kohdan e alakohdassa.

(3) Yhteistyön tekeminen lakisääteisten tilintarkastajien tai tilintarkastusyhteisöjen hallussa olevien tilintarkastukseen liittyvien työpapereiden tai muiden asiakirjojen sekä tarkastus- tai tutkimusraporttien toimittamisessa kolmannen maan toimivaltaiselle viranomaiselle on yleisen edun kannalta hyvin merkittävää riippumattoman julkisen valvonnan harjoittamisessa. Sen vuoksi jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten olisi direktiivin 2006/43/EY 47 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuilla työskentelyjärjestelyillä varmistettava, että Etelä-Afrikan toimivaltainen viranomainen käyttää sille mainitun direktiivin 47 artiklan 1 kohdan mukaisesti toimitettuja asiakirjoja ainoastaan tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen julkiseen valvontaan, ulkoiseen laadunvarmistukseen ja tutkintaan.

(4) Kun tarkastuksia tai tutkimuksia tehdään, lakisääteiset tilintarkastajat ja tilintarkastusyhteisöt eivät saa antaa käyttöoikeuksia tai toimittaa tilintarkastukseen liittyviä työpapereitaan tai muita asiakirjojaan Etelä-Afrikan toimivaltaiselle viranomaiselle muilla kuin direktiivin 2006/43/EY 47 artiklassa ja tässä päätöksessä säädetyillä edellytyksillä.

(5) Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että niiden hyväksymien lakisääteisten tilintarkastajien tai tilintarkastusyhteisöjen ja Etelä-Afrikan toimivaltaisen viranomaisen välinen yhteydenpito tapahtuu lakisääteisten tilintarkastajien tai tilintarkastusyhteisöjen julkisen valvonnan, laadunvarmistuksen ja tutkinnan yhteydessä asianomaisten jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välityksellä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta direktiivin 2006/43/EY 47 artiklan 4 kohdan soveltamista.

(6) Direktiivin 2006/43/EY 47 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat sallia hyväksymiensä lakisääteisten tilintarkastajien tai tilintarkastusyhteisöjen hallussa olevien tilintarkastukseen liittyvien työpapereiden tai muiden asiakirjojen sekä tarkastus- tai tutkintaraporttien toimittamisen Etelä-Afrikan toimivaltaiselle viranomaiselle vain sillä edellytyksellä, että asianomaisten toimivaltaisten viranomaisten välillä on sovittu työskentelyjärjestelyistä.

([1]) EUVL L 157, 9.6.2006, s. 87.

(7) Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että niiden toimivaltaisten viranomaisten ja Etelä-Afrikan toimivaltaisen viranomaisen välillä sovitaan tällaisista työskentelyjärjestelyistä vastavuoroisuuden pohjalta ja noudattaen direktiivin 2006/43/EY 47 artiklan 1 ja 2 kohdan edellytyksiä, kuten salassapitovelvoitteita ja tällaisissa asiakirjoissa olevien kaupallisia etuja koskevien tietojen (teollis- ja tekijänoikeudet mukaan lukien) suojaa sekä tarkastusten kohteena olleiden yhteisöjen että tällaisia yhteisöjä tarkastaneiden lakisääteisten tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen osalta.

(8) Henkilötietojen siirtäminen lakisääteisten tilintarkastajien tai tilintarkastusyhteisöjen hallussa olevien tilintarkastukseen liittyvien työpapereiden tai muiden asiakirjojen sekä tarkastus- tai tutkintaraporttien Etelä-Afrikan toimivaltaiselle viranomaiselle siirtämisen yhteydessä on laillista ainoastaan, jos se täyttää Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 ([2]) säädetyt kansainvälisiä tiedonsiirtoja koskevat vaatimukset. Sen vuoksi direktiivin 2006/43/EY 47 artiklan 1 kohdan e alakohdassa edellytetään jäsenvaltioiden varmistavan, että henkilötietojen siirrossa niiden toimivaltaisten viranomaisten ja Etelä-Afrikan toimivaltaisen viranomaisen välillä noudatetaan tietosuojaperiaatteita ja -sääntöjä ja erityisesti asetuksen (EU) 2016/679 V luvun säännöksiä. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava asianmukaiset suojatoimet henkilötietojen siirtämistä varten asetuksen (EU) 2016/679 46 artiklan mukaisesti. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että Etelä-Afrikan toimivaltainen viranomainen ei luovuta sille toimitettuihin asiakirjoihin sisältyviä henkilötietoja eteenpäin ilman asianomaisten jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten ennalta antamaa suostumusta.

(9) Etelä-Afrikan riippumaton tilintarkastajien sääntelyelin (Independent Regulatory Board for Auditors, IRBA) on toimivaltainen kansallinen viranomainen, joka vastaa tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen julkisesta valvonnasta, ulkoisesta laadunvarmistuksesta ja tutkinnasta. Se toteuttaa asianmukaisia suojatoimenpiteitä, joilla kielletään sen nykyisiä tai entisiä työntekijöitä paljastamasta luottamuksellista tietoa kolmansille osapuolille tai muille viranomaisille ja määrätään seuraamuksia tällaisesta toiminnasta. Tilintarkastusalaa Etelä-Afrikassa koskevan säädöksen (South African Audit Profession Act 2005) ja omien käytännesääntöjensä (Code of Conduct) nojalla IRBA voi toimittaa jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille asiakirjoja, jotka vastaavat direktiivin 2006/43/EY 47 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja asiakirjoja.

(10) Asiakirjoja, jotka IRBA on saanut tarkastusten suorittamisen yhteydessä, ja tarkastusraportteja voidaan kuitenkin jakaa vain IRBA:n rekisteriin merkittyjen tilintarkastajien tai tilintarkastusyhteisöjen suostumuksella. Tämä vaatimus voi aiheuttaa vaikeuksia toteutettaessa direktiivin 2006/43/EY 47 artiklassa säädettyjä sääntely-yhteistyötä koskevia vaatimuksia. Sen vuoksi komission olisi tiiviisti seurattava ja tarkasteltava IRBA:n ja jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välistä sääntely-yhteistyötä sen arvioimiseksi, muodostaako suostumusta koskeva vaatimus käytännössä esteen tietojen vaihtamiselle.

(11) IRBA on toimivaltainen viranomainen, joka vastaa tilintarkastukseen liittyvien työpapereiden toimittamista koskevasta yhteistyöstä ja kahdenvälisten sopimusten tekemisestä jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa. Tilintarkastukseen liittyvien työpapereiden luottamuksellisuus varmistetaan salassapitovelvollisuutta koskevalla Etelä-Afrikan common law -säädöksellä, jossa säädetään yleisistä ammatillisista velvollisuuksista ja velvollisuudesta kunnioittaa tilintarkastajan asiakasaineiston luottamuksellisuutta.

(12) Etelä-Afrikan lakien ja asetusten mukaan IRBA:han voidaan soveltaa vaatimusta jakaa direktiivin 2006/43/EY *47 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut tiedot* ”asianmukaisen sääntelyviranomaisen” kanssa, mutta sillä on harkintavaltaa päättää, onko tällainen tietojen edelleen jakaminen yleisön suojelun periaatteiden ja *yleisen edun* mukaista. Allekirjoittaessaan kahdenvälisiä operatiivisia sopimuksia IRBA:n kanssa jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset voisivat vaatia IRBA:ta pyytämään niiltä ennakkosuostumuksen, jos yhteistyön aikana saadut ei-julkiset tiedot on pakko siirtää ”asianmukaiselle sääntelyviranomaiselle”. Lisäksi niiden olisi harkittava vaatimusta, jonka mukaan IRBA voi jakaa tällaisia tietoja ainoastaan sopimuksissa mainittujen yhteisöjen kanssa, ja näiden yhteisöjen olisi säilytettävä tällaiset tiedot luottamuksellisina ja salassa pidettävinä. Lisäksi henkilötietoja voidaan käsitellä ainoastaan tässä päätöksessä mainittua tarkoitusta varten, kuten johdanto-osan 3 kappaleessa ja 1 artiklassa todetaan, ja erityisesti tämän päätöksen johdanto-osan 8 kappaleessa mainittujen edellytysten mukaisesti.

([2]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1).

(13) Komission täytäntöönpanopäätöksen (EU) 2016/1010 ([3]) 1 artiklan mukaan useat kolmansien maiden tai alueiden toimivaltaiset viranomaiset, muun muassa IRBA, täyttävät direktiivin 2006/43/EY 47 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetulla tavalla asianmukaisuutta koskevat vaatimukset, jotka koskevat tilintarkastukseen liittyvien työpapereiden tai muiden asiakirjojen sekä tarkastus- ja tutkimusraporttien toimittamista. Täytäntöönpanopäätöksen (EU) 2016/1010 3 artiklan mukaisesti kyseisen täytäntöönpanopäätöksen soveltaminen IRBA:n osalta päättyi 1 päivänä elokuuta 2019.

(14) Vaikka IRBA ei toteuttanut kahdenvälisiä työskentelyjärjestelyjä jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa ennen heinäkuun 31 päivää 2019, jotkin jäsenvaltiot ovat osoittaneet kiinnostusta yhteistyön kehittämiseen IRBA:n kanssa.

(15) Euroopan tilintarkastajien valvontaelinten komitea (Committee of European Auditing Oversight Bodies, CEAOB) on arvioinut uudelleen vuonna 2005 annettuun tilintarkastusalaa koskevaan säädökseen perustuvaa Etelä-Afrikan oikeudellista kehystä, joka ei ole muuttunut komission täytäntöönpanopäätöksen (EU) 2016/1010 antamisen jälkeen. Ottaen huomioon Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 537/2014 ([4]) 30 artiklan 7 kohdan c alakohdassa tarkoitetun CEAOB:n laatiman teknisen *arvioinnin* IRBA täyttää vaatimukset, joiden olisi katsottava olevan asianmukaiset direktiivin 2006/43/EY 47 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetulla tavalla.

(16) Tämä päätös ei vaikuta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/109/EY ([5]) 25 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuihin yhteistyöjärjestelyihin.

(17) Direktiivin 2006/43/EY 47 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan mukainen päätelmä jonkin kolmannen maan toimivaltaisten viranomaisten täyttämien vaatimusten asianmukaisuudesta ei estä komissiota antamasta mainitun direktiivin 46 artiklan 2 kohdan mukaisesti päätöstä kyseisen kolmannen maan tilintarkastajiin ja tilintarkastusyksiköihin sovellettavien valvonta-, laadunvarmistus-, tutkinta- ja seuraamusjärjestelmien vastaavuudesta.

(18) Tällä päätöksellä pyritään helpottamaan tuloksellista yhteistyötä jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten ja IRBA:n välillä. Sen tarkoituksena on tehdä kyseisille viranomaisille mahdolliseksi julkiseen valvontaan, ulkoiseen laadunvarmistukseen ja tutkintaan liittyvien tehtävien hoitaminen ja samalla suojata asianomaisten osapuolten oikeuksia. Jos toimivaltainen viranomainen päättää ryhtyä vastavuoroisuuteen perustuviin työskentelyjärjestelyihin IRBA:n kanssa mahdollistaakseen lakisääteisten tilintarkastajien tai tilintarkastusyhteisöjen hallussa olevien tilintarkastukseen liittyvien työpapereiden tai muiden asiakirjojen sekä tarkastus- tai tutkintaraporttien siirtämisen, kyseisen jäsenvaltion on annettava komissiolle tiedoksi IRBA:n kanssa sovitut vastavuoroiset työskentelyjärjestelyt, jotta komissio voi arvioida, onko yhteistyö direktiivin 2006/43/EY 47 artiklan mukaista.

(19) Jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten ja IRBA:n välillä tilintarkastuksen valvonnan alalla tehtävän yhteistyön perimmäisenä tavoitteena on rakentaa keskinäinen luottamus osapuolten valvontajärjestelmiä kohtaan ja edistää lähentymistä tilintarkastusten laadun osalta. Tällainen keskinäinen luottamus ja pidemmälle viety lähentyminen perustuisivat unionin ja Etelä-Afrikan tilintarkastusalan valvontajärjestelmien vastaavuuteen. Tämän seurauksena lakisääteisten tilintarkastajien tai tilintarkastusyhteisöjen hallussa olevia tilintarkastukseen liittyviä työpapereita tai muita asiakirjoja sekä tarkastus- tai tutkintaraportteja on jatkossa tarkoitus toimittaa viime kädessä vain poikkeustapauksissa.

(20) Tätä päätöstä olisi sovellettava rajoitetun ajan, koska IRBA:n kanssa tehtävästä valvontayhteistyöstä ei ole käytännön kokemusta ja koska tällä hetkellä ei ole mahdollista arvioida, muodostaako vaatimus, jonka mukaan IRBA:n on hankittava tilintarkastajalta tai tilintarkastusyhteisöltä ennakkosuostumus tarkastusten suorittamisen yhteydessä saatujen asiakirjojen ja tarkastuskertomusten jakamiseen käytännössä esteen tietojenvaihdolle.

([3]) Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2016/1010, annettu 21 päivänä kesäkuuta 2016, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2006/43/EY tarkoitetusta tiettyjen kolmansien maiden ja alueiden toimivaltaisten viranomaisten asianmukaisuudesta (EUVL L 165, 23.6.2016, s. 17).

([4]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 537/2014, annettu 16 päivänä huhtikuuta 2014, yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen lakisääteistä tilintarkastusta koskevista erityisvaatimuksista ja komission päätöksen 2005/909/EY kumoamisesta (EUVL L 158, 27.5.2014, s. 77).

([5]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/109/EY, annettu 15 päivänä joulukuuta 2004, säännellyillä markkinoilla kaupankäynnin kohteeksi otettavien arvopaperien liikkeeseenlaskijoita koskeviin tietoihin liittyvien avoimuusvaatimusten yhdenmukaistamisesta ja direktiivin 2001/34/EY muuttamisesta (EUVL L 390, 31.12.2004, s. 38).

(21) Komissio seuraa rajoitetusta soveltamisajasta huolimatta säännöllisesti markkinoiden ja valvonta- ja sääntelykehysten kehitystä sekä valvontayhteistyön vaikuttavuutta ottaen huomioon valvontayhteistyön aikana saadut kokemukset, myös jäsenvaltioiden toimittamien tietojen pohjalta. Komissio voi toteuttaa tätä päätöstä koskevan erityisen tarkastelun milloin tahansa ennen sen voimassaoloajan päättymistä, jos komission on tapahtuneen kehityksen perusteella tarpeen arvioida uudelleen tällä päätöksellä tunnustettua asianmukaisuutta. Tällainen uudelleenarviointi voi johtaa tämän päätöksen kumoamiseen.

(22) Euroopan tietosuojavaltuutettu antoi lausunnon 3 päivänä joulukuuta 2019.

(23) Tässä päätöksessä säädetyt toimenpiteet ovat direktiivin 2006/43/EY 48 artiklan 1 kohdalla perustetun komitean lausunnon mukaiset,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Etelä-Afrikan riippumaton tilintarkastajien sääntelyelin (Independent Regulatory Board for Auditors, IRBA) täyttää vaatimukset, jotka katsotaan direktiivin 2006/43/EY 47 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetulla tavalla asianmukaisiksi tilintarkastukseen liittyvien työpapereiden tai muiden asiakirjojen sekä tarkastus- ja tutkimusraporttien toimittamista varten direktiivin 2006/43/EY 47 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

2 artikla

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos tilintarkastukseen liittyviä työpapereita tai muita asiakirjoja on yksinomaan sellaisen lakisääteisen tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön hallussa, joka on rekisteröitynyt muuhun jäsenvaltioon kuin konsernin tilintarkastajan rekisteröitymisjäsenvaltioon, ja konsernin tilintarkastajan rekisteröitymisjäsenvaltion toimivaltainen viranomainen on saanut asiakirjojen toimittamispyynnön Etelä-Afrikan riippumattomalta tilintarkastajien sääntelyelimeltä, kyseiset työpaperit tai asiakirjat toimitetaan pyynnön esittäneelle toimivaltaiselle viranomaiselle ainoastaan, jos ensiksi mainitun jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen on nimenomaisesti hyväksynyt asiakirjojen toimittamisen.

3 artikla

Tätä päätöstä sovelletaan 1 päivästä toukokuuta 2020 30 päivään huhtikuuta 2026.

4 artikla

Tämä päätös on osoitettu jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä 23 päivänä huhtikuuta 2020.

Komission puolesta
Valdis DOMBROVSKIS
Johtava varapuheenjohtaja